

Redegørelse om ejerskabsforhold og udvikling i de helt eller delvist selvstyrejede aktieselskaber

Forelæggelsesnotat

(Formand for Naalakkersuisut)

Redegørelse

På vegne af Naalakkersuisut er det mig en glæde at forelægge denne redegørelse om ejerskabsforhold og udvikling i de helt eller delvist selvstyrejede aktieselskaber.

Debatten om ejerskabsforhold og udvikling i de helt eller delvist selvstyrejede selskaber er grundlæggende en debat om, hvad det er for en samfundsmodel, vi ønsker for vort land - og hvilken rolle vi politikere skal have omkring udviklingen. Redegørelsen er udformet med afsæt i de overordnede overvejelser omkring dette tema.

Som i et hvert andet demokratisk land udgår lovgivningen fra parlamentet. Det specielle er, at Selvstyret fortsat ejer en meget stor andel af landets største virksomheder. Samtidig har Naalakkersuisut ansvar for tildeling af koncessioner og kvoter til virksomheder i forskellige sammenhænge, udpeger bestyrelsesmedlemmer til de helt eller delvist selvstyrejede virksomheder, fastsætter priser på de væsentligste infrastrukturydelser og har ansvar for forvaltning af tilskudsmidler fra finansloven via servicekontrakter. Tilskudsmidlerne går altovervejende til de selvstyrejede aktieselskaber.

Med andre ord bygger store dele af erhvervspolitikken fundamentalt stadig på den model, som vi i sin tid overtog ved Hjemmestyrets indførelse. Den vigtigste strukturelle udvikling siden da er omdannelsen af de offentlige virksomheder til aktieselskaber. Her er der søgt at skabe en adskillelse mellem selskabernes kommercielle opgaver og ikke-kommercielle, og man er gået bort fra en politisk detailstyring. Derudover er der etableret mere professionelle bestyrelser, der udover identificeringen af de rette kompetencer i bestyrelseslokalet også vægter ligeværdighed på tværs af kønnene.

Etableringen af aktieselskaberne skete i starten af 1990'erne. Selv om der siden er arbejdet videre med denne adskillelse, og der er foretaget privatiseringer af enkelte virksomheder og dele af andre, er der stadig behov for at debattere, hvilken erhvervsstruktur vi ønsker.

Selvstyrekommissionen peger i sin betænkning fra 2003 på, at der er behov for yderligere udvikling på området. Her hedder det blandt andet:

"Selvstyrekommissionen erkender, at det på flere områder fortsat kan være nødvendigt at bibeholde naturlige monopoler, hvor helt eller delvist offentligt ejede selskaber varetager produktion og service. I den udstrækning disse monopoler bibeholdes, ønsker Selvstyrekommissionen disse selskabers aktiviteter begrænset til deres kerneopgaver. I dag fremtræder de som selskaber, der har overtaget en lang række produktions- og serviceaktiviteter, som private selskaber i konkurrence langt bedre kunne påtage sig."

Kommissionen pegede på behovet for at skabe et bedre vidensgrundlag på såvel politisk som administrativt niveau om selskaberne for at give grundlag for at fastsætte mere konkrete

målsætninger for selskabernes servicering inden for kerneaktiviteterne. Dette skulle følges op af nye mål for, hvilket ejerskab, kompetence og kontrol den offentlige sektor skal bibeholde fremadrettet. På længere sigt foreslog kommissionen, at der blev gennemført en mere målrettet overtagelse af selskaberne af private investorer, samtidig med der fortsat sikres forankring i den grønlandske økonomi.

Som det fremgår af redegørelsen, er en del af det foreslåede analysearbejde igangsat. Fokus fra Naalakkersuisut har bevæget sig fra en løbende kontrol med selskabernes daglige dispositioner, til en strategisk tilgang med afsæt i de overordnede ønsker til samfundsudviklingen. Inatsisartuts holdning hertil skal derfor inddrages.

Det gælder eksempelvis i forhold til landets samlede gælds- og investeringspolitik, målet om kompetenceudvikling på alle planer, omkostningsudvikling og prisstrukturer i forhold til centrale infrastrukturydelser, øget gennemsigthed og et opgør med den fortsatte krydssubsidiering.

Sidstnævnte er i stigende grad et problem i vort mål om at skabe en selv bærende økonomi, herunder ved at tiltrække nødvendige investeringer til landet udefra. Det er derfor vigtigt at disse spørgsmål om selskaberne bliver besvaret politisk.

Redegørelsen indeholder en række forslag til mål, anbefalinger og planlagte handlinger.

Med disse bemærkninger skal jeg overlade redegørelsen til Landstingets velvillige behandling.